

REDACTIONEEL

NORMEN EN WAARDEN IN WATER GOVERNANCE

Neelke Doorn, Bertien Broekhans en Erik Mostert

■ Zestig jaar na de overstromingen van 1953

staat Nederland weer voor een aantal belangrijke keuzes met betrekking tot het waterveiligheidsbeleid. Ten opzichte van het eerste Deltaplan (1953-1960) is er een duidelijke omslag zichtbaar. De focus is verschoven van overschrijdingskans naar overstromingskans. Daarnaast heeft het begrip meerlaagsveiligheid zijn intrede gedaan, waarbij preventie, duurzame ruimtelijke inrichting en rampenbeheersing als drie lagen van het waterveiligheidsbeleid worden opgevat. Deze verschuivingen in het waterveiligheidsbeleid passen in de bredere “governance” trend, die verwijst naar vormen van horizontaal bestuur, waarbij afspraken worden gemaakt tussen publieke en private partijen. Deze governance turn is niet alleen zichtbaar in het waterveiligheidsbeleid, maar ook in het zoetwaterbeheer. Het verschijnen van een tijdschrift getiteld *Water Governance* is in deze veelzeggend.

Ook in discussies over waterschaarste is er

een toenemende belangstelling voor governance kwesties. Daarnaast wordt er in de academische discussies rondom waterschaarste de laatste jaren steeds meer gesproken over de waterethiek en de waarden van water. De twee belangrijkste thema's die in deze discussies terugkomen, zijn de toegang tot water als een mensenrecht (het recht op water) en de hieraan verwante vraag wat de rol van de overheid is in deze en wat de rol van private partijen. Wij juichen het toe dat het thema ethiek op deze wijze wordt gekoppeld aan water en water governance. Toch zou het te beperkt zijn om waterethiek te reduceren tot de verdeling van water in tijden van schaarste. Juist in Nederland zijn we ook goed bekend met de gevolgen van een te veel aan water. Ook hier hebben we te maken met een verdelingsvraagstuk: hoe verdelen we de risico's?

Dit themanummer gaat over normen en

waarden in water governance. Waar de noties “belang” en “belanghebbende” centraal staan in governance, is “waarde” de centrale notie in de ethiek. Als ethici praten over “waarde”, gaat het niet primair om de financiële waarde van iets, maar om waarde in de betekenis van “waardevol”. Voor

natuurlijkhebbers is de natuur waardevol, los van de vraag wat voor prijskaartje hieraan hangt. In de ethiek wordt waarde wel gedefinieerd als hetgeen een persoon of een groep personen belangrijk vindt in het leven. Waarden kunnen dus variëren van abstracte begrippen als respect, eerlijkheid en rechtvaardigheid, tot meer aardse zaken als elektronische gadgets en het zondagmorgenontbijt. In water governance hebben we primair te maken met publieke waarden: zaken die door de samenleving gewaardeerd worden als een publiek goed. Hierbij moeten er dikwijls belangen tegen elkaar afgewogen worden. De ene partij kan bijvoorbeeld belang hebben bij ontpoldering, terwijl de andere partij belang heeft bij het onder water zetten van een bepaald gebied. Zonder criterium is het bij een dergelijk belangenconflict moeilijk om te beslissen welk belang voorrang moet krijgen. Toch moeten er in het waterbeleid continu dergelijke keuzes gemaakt worden. Waarden kunnen hier een soort leidende principes zijn die helpen bij het afwegen van belangen. Als solidariteit als een belangrijke waarde wordt gezien, zal dat tot een andere belangenafweging leiden dan wanneer bijvoorbeeld economische efficiëntie het criterium is. Ook indien er een strikt rationele benadering wordt gevolgd, moeten er waardegeladen keuzes gemaakt worden.

Met dit themanummer beogen we het

onderwerp “normen en waarden van water governance” op de kaart te zetten bij waterprofessionals. Ons doel is niet een keuze te maken tussen waarden. Het is vooraleerst belangrijk om te expliciteren welke waarden in het geding zijn. Zoals uit de bijdragen blijkt, verschillen de auteurs van mening over de rol die normen en waarden in water governance spelen of zouden moeten spelen. Dit blijkt ook weer uit de actuele discussie over de invulling van de publieke waarde “(meerlaags)veiligheid”, waar nu ook ingenieurs zich mengen in het debat en met eigen plannen komen voor de veiligheid van Nederland, zoals bijvoorbeeld recent voor de Oosterscheldekering. Graag nodigen we de lezer uit om bij te dragen aan de discussie en te reageren op de bijdragen in dit themanummer. ■